

ספר
דף על הדף
על מסכת פסחים

פרק ראשון

דף ב' ע"א

כמו שכתב רש"י (פרשת בהעלותך ט' א') ששינה הקב"ה סדר הפרשיות ולא נזכר פרשת הקרבת הקרבן פסח בתחלת ספר במדבר, משום שזה היה גנותן של ישראל שלא הקריבו במדבר רק בפעם הזאת. ומטעם זה גם כן לא קרא התורה לחג זו חג הפסח, כדי שלא להזכיר גנותן של ישראל, אבל אחרי שנכנסו בני ישראל לארץ ישראל, שכבר הקריבו את הקרבן פסח במועדו, מאז כבר נקרא שפיר "חג הפסח".

עוד תירץ הקדושת לוי זי"ע דידוע שהקב"ה משתבח בהילול מעלת ישראל, וישראל משבחין ומפארים להקב"ה, וכמו שבתפילין שלנו כתוב שמע ישראל וגו', ובתפילין של הקב"ה כתוב מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וכמו שכתב רש"י על הפסוק (כי תבא כו, יז-יח) את ד' האמרת היום להיות לך לאלוקים וגו', וד' האמירך היום להיות לו לעם סגולה, שהוא מלשון תפארת ולכן הקב"ה מספר בתורה שבחן של ישראל שבעת הזאת הם מקיימין בחפץ לב מצוות החג, דהיינו "חג המצות". ובתושבע"פ אנו מזכירין שבחו של הקב"ה ש"פסח" על בתי בני ישראל.

★★

טעם קריאת מסכתא זו בשם מסכתא "פסחים" בלשון רבים, ולא מסכתא פסח כמו מסכתא סוכה וכדומה, בלשון יחיד. כתב במלאכת שלמה (על המשניות) משום דמסכתא זו כוללת בין דיני פסח ראשון בין דיני פסח שני, בגלל כן נקט פסחים בלשון רבים.

ובזמן הראשונים היו מכנים תחלת המסכתא בשם פסחים ומפרק חמישי עד פרק תשיעי הי' נקרא בשם פסח שני או פסח קטן, עיין במלאכת שלמה כאן ובמאירי ועוד ראשונים, כי אותם פרקים עיקר דינם הוא בעניני פסח שני.

★★

בהגהות תוס' חדשים על המשניות הביא מהגה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע שתמה למה נקראת מסכתא זו וחג זו בלשון חז"ל "פסח", ואילו בלשון התורה נקראת חג זו "חג המצות". ותירץ דבזמן שהיו בני ישראל במדבר חס הקב"ה על כבודן של ישראל ולא רצה לקרוא לחג זה בשם חג הפסח, כיון דעל ידי זה הי' נזכר גנותן של ישראל